

Vrijeme prisutnosti (IV): Veliki tjedan, ljubio nas je do kraja

Veliki tjedan je srce liturgijske godine: tijekom tih dana ponovno proživljavamo odlučujuće trenutke našeg otkupljenja. Crkva nas svojom mudrošću i kreativnošću vodi za ruku od Cvjetnice do Križa i Uskrsnuća.

23.03.2026.

• Cvijetnica • Veliki četvrtak • Veliki petak • Velika subota i Uskrs

U srcu liturgijske godine kuca vazmeno otajstvo, trodnevlje raspetoga, umrlog i uskrslog Gospodina. Čitava povijest spasenja vrti se oko tih svetih dana, koje većina ljudi nije primijetila, a koje Crkva sada slavi „od izlaska do zalaska sunca“[1]. Čitava liturgijska godina, sažetak Božje povijesti s čovječanstvom, proizlazi iz sjećanja koje Crkva čuva na Isusov čas: kada je „ljubeći svoje, one koji bijahu u svijetu, ljubio ih do kraja“[2].

Crkva ovih dana pokazuje svoju majčinsku mudrost kako bi nas uvela u odlučujuće trenutke našeg otkupljenja: ako ne pružimo otpor, bit ćemo poneseni sjećanjem kojim nas liturgija Velikog tjedna uvodi u Muku; pomazanjem kojim nas potiče da bdijemo s Gospodinom; izljevom radosti koji proizlazi iz Vazmenog bdijenja. Mnogi obredi koje ovih

dana doživljavamo ukorijenjeni su u vrlo drevnim tradicijama; njihova snaga profinjena je pobožnošću kršćana i vjerom svetaca dva tisućljeća.

Cvijetnica

Cvijetnica je poput trijema koji prethodi i priprema Vazmeno trodnevlje: „ovaj prag Velikog tjedna, tako blizu trenutka kada je Otkupljenje cijelog čovječanstva ostvareno na Kalvariji, čini mi se posebno prikladnim vremenom za vas i mene da razmislimo kojim nas je putovima Isus, naš Gospodin, spasio; da razmatramo njegovu ljubav – zaista neopisivu – prema siromašnim stvorenjima, stvorenim od gline zemlje“[3]

Kad su prvi vjernici slušali liturgijski navještaj evanđeoskih izvještaja o Muci i biskupovu propovijed, znali su da se nalaze u situaciji sasvim drugačijoj od one nekoga tko

prisustvuje pukoj predstavi: "za njihova pobožna srca nije bilo razlike između slušanja onoga što je propovijedano i viđenja onoga što se dogodilo" [4]. U pripovijestima o Muci, Isusov ulazak u Jeruzalem je poput službenog predstavljanja samoga sebe od strane Gospodina kao dugo očekivanog i željenog Mesije, izvan kojeg nema spasenja. Njegova gesta je gesta Kralja spasenja koji dolazi u svoj dom. Među njegovima, neki ga nisu primili, ali drugi jesu, slaveći ga kao Blaženika koji dolazi u ime Gospodnje [5].

Gospodin, uvijek prisutan i aktivan u Crkvi, obnavlja u liturgiji, iz godine u godinu, ovaj svečani ulazak na "Cvjetnicu Muke Gospodnje", kako ga naziva Misal. Samo njegovo ime sugerira dvojakost elemenata: neki trijumfalni, drugi žalosni. "Na današnji dan", piše u rubrici, "Crkva se sjeća ulaska Krista Gospodina u Jeruzalem da izvrši svoje pashalno

otajstvo."[6] Njegov dolazak okružen je klicanjem i povicima radosti, iako mnoštvo tada ne zna kamo Isus zapravo ide i susrest će se sa skandalom Križa. Mi, međutim, u vremenu Crkve, znamo smjer Gospodinovih koraka: On ulazi u Jeruzalem "da izvrši svoje pashalno otajstvo". Stoga, za kršćanina koji u procesiji na Cvjetnicu slavi Isusa kao Mesiju, nije iznenađenje da se bez problema susreće s bolnom stranom Gospodinovih patnji.

Način na koji liturgija prevodi ovu međuigru tame i svjetla u božanskom planu je ilustrativan: Cvjetnica ne spaja dva odvojena, suprotstavljena slavlja. Ulazni obred mise nije ništa drugo nego sama procesija, a to vodi izravno u Kolektu mise. „Svemogući i vječni Bože, htio si - obraćamo se Ocu - da naš Spasitelj postane čovjekom i umre na križu“[7]: ovdje već sve govori o onome što će se dogoditi u sljedećim danima.

Veliki četvrtak

Vazmeno trodnevlje započinje večernjom misom Gospodnje večere. Veliki četvrtak nalazi se između kraja korizme i početka trodnevlja. Nit vodilja cijelog slavlja ovoga dana, svjetlo koje sve obavija, jest Kristovo vazmeno otajstvo, sama srž događaja uprisutnjenog u sakramentalnim znakovima.

Sveti čin usredotočen je na onu večeru u kojoj je Isus, prije nego što se predao smrti, povjerio Crkvi svjedočanstvo svoje ljubavi, žrtvu vječnog Saveza.[8]

„Ustanovivši euharistiju kao trajni spomen na sebe i svoju Pashu, simbolično je ovaj vrhovni čin Objave stavio u svjetlo milosrđa. Unutar istog tog horizonta milosrđa, Isus je živio svoju muku i smrt, svjestan velikog otajstva Božje ljubavi koja se trebala ispuniti na križu“[9]. Liturgija nas na živ i

prisutan način uvodi u ovo otajstvo Isusova samodarivanja za naše spasenje. „Zato me Otac ljubi: ja polažem život svoj da ga opet uzmem. Nitko mi ga ne uzima, nego ja ga sam od sebe polažem“[10]. Gospodinov *fiat* koji daje početak našem spasenju uprisutnjuje se u slavlju Crkve; zato Kolekta ne oklijeva uključiti nas, u sadašnjem vremenu, u Posljednju večeru: „Presveti, Bože, nas koji smo često pjevali na Posljednjoj večeri...“, kaže latinski, sa svojom uobičajenom sposobnošću sinteze; „danas si nas pozvao da slavimo tu istu nezaboravnu večeru“[11].

Ovo je „sveti dan u koji je Gospodin naš Isus Krist predan za nas“[12]. Isusove riječi: „Odlazim i vraćam se k Ocu; i za vas je bolje da odlazim. Jer ako ne odem, Tješitelj neće doći k vama“[13] uvode nas u tajanstveno izmjenjivanje između odsutnosti i prisutnosti Gospodina koji

predsjedava cijelim Vazmenim trodnevljem i, iz njega, cijelim životom Crkve. Zbog toga ni Veliki četvrtak ni dani koji slijede nisu samo dani tuge ili žalosti: gledati na sveto trodnevlje na ovaj način značilo bi vraćanje u situaciju učenika prije Uskrsnuća. „Radost Velikog četvrtka proizlazi iz ovoga: iz razumijevanja da je Stvoritelj preobilna ljubav prema svojim stvorenjima“[14]. Da bi u svijetu uvijekovječio tu beskonačnu ljubav koja kulminira u njegovoj Pashi, u njegovu prelasku s ovoga svijeta k Ocu, Isus nam se potpuno daruje, svojim Tijelom i Krvlju, u novom spomenu: kruhu i vinu, koji postaju „kruh života“ i „piće spasenja“.[15] Gospodin zapovijeda da se od sada čini isto što je on upravo učinio, u njegovu spomen,[16] i tako se rađa Pasha Crkve, euharistija.

Dva su trenutka u slavlju koja su posebno rječita kada se promatraju u

njihovom međusobnom odnosu: pranje nogu i čuvanje Presvetog Oltarskog Sakramenta. Pranje nogu dvanaestorice, samo nekoliko sati prije raspeća, najavljuje najveću ljubav: „položiti život svoj za prijatelje svoje“.[17] Liturgija ponovno proživljava ovu gestu, koja je razoružala apostole, u naviještanju Evandjelja i u mogućnosti da se izvrši pranje nogu nekima od vjernika. Na kraju mise, procesija za čuvanje Presvetog Oltarskog Sakramenta i klanjanje vjernika otkrivaju ljubavni odgovor Crkve na to ponizno Gospodinovo sagibanje nad nogama apostola. Ovo vrijeme tihe molitve, koje se proteže u noć, poziva nas da se prisjetimo Isusove svećeničke molitve u Gornjoj sobi.[18]

Veliki petak

Liturgija Velikog petka započinje prostracijom svećenika, umjesto uobičajenog početnog poljupca. To je

gesta posebnog štovanja oltara, koji je gol, lišen svakog ukrasa, podsjećajući na Raspetoga u času Muke. Nježna molitva prekida tišinu, u kojoj celebrant apelira na Božje milosrđe - "Reminiscere miserationum tuarum, Domine" - i moli Oca za vječnu zaštitu koju nam je Sin priskrbio svojom krvlju, to jest dajući svoj život za nas.[19]

Drevna tradicija rezervira proglašenje Muke prema sv. Ivanu za ovaj dan kao vrhunac Liturgije riječi. U ovom evanđeoskom izvještaju, uzdiže se strahopoštovanje veličanstvu Kristovom, koji se „predaje smrti s punom slobodom Ljubavi“[20]. Gospodin hrabro odgovara onima koji dolaze da ga uhite: „Kad im reče: 'Ja sam', oni se povukoše i padoše na zemlju“[21]. Kasnije ga čujemo kako odgovara Pilatu: „Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta“[22] i stoga se njegovi stražari ne bore da ga oslobode.

„Svršeno je“[23]: Gospodin dovodi svoju vjernost Ocu do krajnjih granica i tako pobjeđuje svijet[24].

Nakon navještaja Muke i opće molitve, liturgija okreće svoju pozornost na Lignum Crucis, Drvo križa: slavno oruđe ljudskog otkupljenja. Štovanje Svetog Križa je čin vjere i navještaj Isusove pobjede nad đavlom, grijehom i smrću. S njim mi kršćani pobjeđujemo, jer "ovo je pobjeda koja je pobijedila svijet: naša vjera" [25].

Crkva okružuje Križ s čašću i štovanjem: biskup pristupa da ga poljubi bez kazule i prstena[26]; iza njega slijedi klanjanje vjernika, dok pjesme slave njegov pobjednički karakter: „Klanjamo se tvome Križu, Gospodine, i hvalimo i slavimo tvoje sveto Uskrsnuće. Kroz drvo radost je došla u svijet.“[27] To je tajanstveni spoj smrti i života u koji Bog želi da se uronimo: „Ponekad obnavljamo

radosni impuls koji je Gospodina doveo u Jeruzalem. Drugi put bol agonije koja je završila na Kalvariji... Ili slavu njegove pobjede nad smrću i grijehom. Ali uvijek ljubav - radosna, žalosna, slavna - Srca Isusa Krista.“[28]

Velika subota i pashalno bdijenje

Anonimni tekst iz ranog kršćanstva sažima, u sažetom obliku, otajstvo koje Crkva slavi na Veliku subotu: Kristov silazak u pakao. „Što se danas događa? Velika tišina obavlja zemlju; velika tišina i velika samoća. Velika tišina, jer Kralj spava. Zemlja je prestrašena i zapanjena, jer je Bog zaspao u tijelu i probudio one koji su spavali od davnina“ [29]. Kao što vidimo Boga kako se odmara u Postanku na kraju svog stvaralačkog djela, Gospodin sada odmara od svog otkupiteljskog rada. Jer Uskrs, koji će uskoro definitivno svanuti u svijetu, je „blagdan novog stvaranja“ [30]:

Gospodina je koštalo života da nas vrati u Život.

„Još malo i više me nećete vidjeti, a onda malo kasnije opet ćete me vidjeti“[31]: tako je Gospodin rekao apostolima uoči svoje Muke. Dok čekamo njegov povratak, razmišljamo o njegovu silasku u tamu smrti, u koju su još uvijek bili uronjeni pravednici Starog zavjeta. Krist, noseći u ruci oslobađajući znak križa, prekida njihov san i vodi ih u svjetlo novog Kraljevstva: „Probudi se, ti koji spavaš, jer te nisam stvorio da ostaneš zarobljen u jami“[32]. Iz karolinških opatija osmog stoljeća, obilježavanje ove velike subote proširilo se Europom: dan iščekivanja Uskrsnuća, koji intenzivno doživljava Isusova Majka, od koje potječe i pobožnost Crkve prema Mariji subotom; Sada, više nego ikad, Ona je *stella matutina*[33], jutarnja zvijezda koja najavljuje dolazak Gospodina: *Lucifer*

matutinus[34], sunce koje dolazi s visina, *oriens ex alto*[35].

U noći ove Velike subote, Crkva se okuplja u svom najsvečanom bdijenju kako bi proslavila Uskrsnuće Zaručnika, sve do prvih sati zore. Ovo slavlje je temeljno srce kršćanske liturgije tijekom cijele godine. Velika raznolikost simboličkih elemenata izražava prijelaz iz tame u svjetlo, iz smrti u novi život u Gospodinovom uskrsnuću: vatra, pashalna svijeća, voda, tamjan, glazba i zvona...

Svjetlost pashalne svijeće znak je Krista, svjetla svijeta, koji zrači i ispunjava sve stvari; vatra je Duh Sveti, kojeg je Krist zapalio u srcima vjernika; voda označava prijelaz u novi život u Kristu, izvoru života; uskrsni aleluja je himna hodočasnika na putu prema nebeskom Jeruzalemu; kruh i vino euharistije zalog su eshatološke gozbe s

Uskrslim Gospodinom. Dok sudjelujemo u vazmenom bdijenju, očima vjere prepoznajemo da je sveta skupština zajednica Uskrslog; to vrijeme je novo vrijeme, otvoreno konačnom danas slavnog Krista: «haec est dies, quam fecit Dominus»[36], ovo je novi dan koji je Gospodin započeo, dan «koji ne poznaje zalazak sunca»[37].

Felix María Arocena

.....

[1] Rimski misal, Euharistijska molitva III.

[2] Iv 13,1.

[3] Sv. Josemaria, Prijatelji Božji, br. 110.

[4] Sv. Lav Veliki, Propovijed o Muci Gospodnjoj 52,1 (KK 138,307).

[5] Usp. Mt 21,9.

[6] Rimski misal, Cvjetnica Muke
Gospodnje, br. 1.

[7] Rimski misal, Cvjetnica Muke
Gospodnje, Kolekta.

[8] Usp. Rimski misal, Večernja misa
Gospodnje večere, Veliki četvrtak,
Kolekta.

[9] Franjo, Bula Misericordiae Vultus,
11. travnja 2015., br. 7.

[10] Iv 10,17-18.

[11] Rimski misal, Večernja misa
Gospodnje večere, Veliki četvrtak,
Kolekta.

[12] Rimski misal, Večernja misa
Gospodnje večere, Veliki četvrtak,
Primjedbe.

[13] Iv 14,28; Iv 16,7.

[14] Sv. Josemaria, Susret s Kristom, br. 84.

[15] Rimski misal, Prinos.

[16] Usp. 1 Kor 11,23-25.

[17] Usp. Iv 15,13.

[18] Usp. Iv 17.

[19] Usp. Rimski misal, Proslava Muke Gospodnje, Veliki petak, Uvodna molitva.

[20] Sv. Josemaria, Križni put, Deseta postaja.

[21] Iv 18,6.

[22] Iv 18,36.

[23] Iv 19,30.

[24] Usp. Iv 16,33.

[25] 1 Iv 5,4

[26] Usp. Biskupski ceremonijal, br. 315, 322.

[27] Rimski misal, Proslava Muke Gospodnje, Veliki petak, br. 20.

[28] Sv. Josemaria, Križni put, 14, 3.

[29] Homilija na Veliku subotu (PG 43, 439).

[30] Benedikt XVI., Homilija na Vazmenom bdijenju, 7. travnja 2012.

[31] Iv 16,16.

[32] Homilija na Veliku subotu (PG 43, 462).

[33] Loretske litanije (usp. Sir 50,6).

[34] Rimski misal, Vazmeno bdijenje, Vazmeni navještaj.

[35] Liturgija časova, Himan Benedictus (Lk 1,78).

[36] Psalam 117 (118), 24.

[37] Usp. Rimski misal, Vazmeno
bdijenje, Vazmeni navještaj.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/vrijeme-prisutnosti-iv-
veliki-tjedan-ljubio-nas-je-do-kraja/](https://opusdei.org/hr-hr/article/vrijeme-prisutnosti-iv-veliki-tjedan-ljubio-nas-je-do-kraja/)
(28.03.2026.)